

UCHWAŁA NR XII/116/16
RADY GMINY SIEPRAW

z dnia 3 marca 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami
Gminy Siepraw na lata 2016 – 2019”

Na podstawie art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami (Dz.U. z 2014 r., poz. 1446 zm. z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505) oraz art. 18 ust. 1 i 2 pkt. 8 i art. 40 ust. 1 i 2 pkt. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 1515, zm. poz. 1045 i 1890), Rada Gminy Siepraw uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Siepraw na lata 2016 – 2019”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, pozytywnie zaopiniowany pismem z dnia 19.02.2016r., znak: OZKr.5120.1.2016.DW przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siepraw.

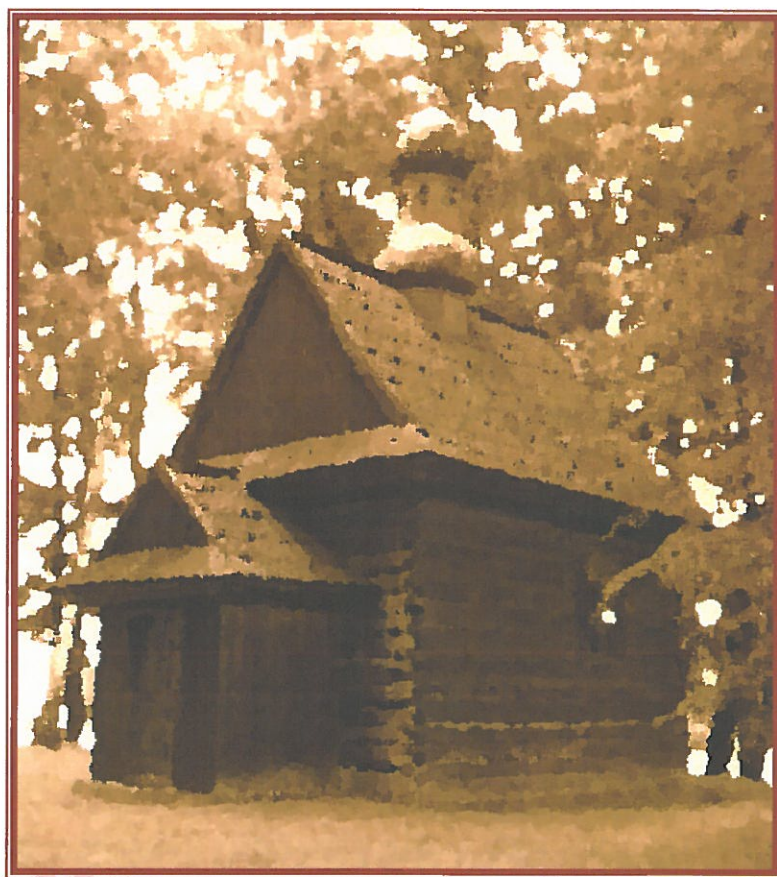
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Leszek Wierzbka

**GMINNY PROGRAM
OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY SIEPRAW NA LATA 2016 - 2019**

Siepraw, Luty 2016

1. Wstęp

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2014r., poz. 1446 z późniejszymi zmianami), zwana dalej ustawą o ochronie zabytków, nakłada na gminy obowiązek sporządzenia programu opieki nad zabytkami na okresy czteroletnie. Podstawą do opracowania programu opieki nad zabytkami w gminie jest przede wszystkim gminna ewidencja zabytków, która w gminie Siepraw sporządzona została w 2009 r. Pierwszy program gminny opracowano na lata 2011- 2015 r. i przyjęto go uchwałą Nr XII/103/11 Rady Gminy Siepraw w dniu 24 listopada 2011 r. Uchwały przyjmujące programy ochrony zabytków nie są prawem miejscowym, chociaż podlegają, z mocy ww. ustawy o ochronie zabytków, ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Nadto projekt programu musi być opiniowany przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Celem programu (obecnego i poprzedniego) jest określenie podstawowych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami gminy Siepraw. Program Opieki nad Zabytkami ma za zadanie inicjować, wspierać i koordynować prace z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniać a także promować ochronę dziedzictwa kulturowego gminy. Jest on także podstawą współpracy między samorządem gminy a właścicielami obiektów zabytkowych oraz z Małopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Rozwijanie współpracy w kolejnych latach powinno przynieść społeczności gminy Siepraw wymierne korzyści w zachowaniu dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń. Program opieki nad zabytkami jest dokumentem wymagającym cyklicznej aktualizacji, dlatego przyjęto w ustawie okresy czteroletnie.

Pomimo, iż gmina Siepraw nie posiada dużych zasobów kulturowych, założenie ewidencji gminnej i opracowanie programu dało organom gminy jak i społeczeństwu pogląd na potrzeby w zakresie zachowania tego, co jeszcze posiadamy. Poprzednie lata przyniosły dla gminnych obiektów zabytkowych pomoc w zakresie odnowy zabytków w ramach środków unijnych i w ramach środków pozostających w gestii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wpisano do ewidencji wojewódzkiej i gminnej 4 figury przydrożne oraz stworzono warunki dla otrzymania pomocy finansowej właścicielom obiektów zabytkowych ze strony Gminy.

Aktualny Krajowy Program opieki i ochrony zabytków został opracowany na lata 2014 do 2017 roku i przyjęty Uchwałą Nr 125/2014 Rady Ministrów w dniu 24 czerwca 2014 r. W Krajowym programie ustalono diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce w trzech podstawowych płaszczyznach:

- organizacji i zadań organów ochrony zabytków w Polsce,
- stanu zachowania zabytków w Polsce, w tym roli i znaczenia form ochrony zabytków oraz systemów informacji o zabytkach,
- komunikacji, porozumienia i współpracy w obszarze ochrony zabytków w Polsce.

Aktualny Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014 -2017 został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego Nr LI/822/14 w dniu 26 maja 2014 roku i stanowi naturalną kontynuację Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 oraz wcześniejszego Wojewódzkiego Programu Ochrony Dziedzictwa i Krajobrazu Kulturowego Małopolski na lata 2005-2009. Główne kierunki wskazanych i planowanych działań w programie to:

- Dążenie do znaczącej poprawy stanu zachowania zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego, bogatego krajobrazu kulturowego Małopolski, a także racjonalne korzystanie z zasobów dziedzictwa kulturowego
- Określanie warunków organizacyjnych, finansowych i edukacyjnych, które temu służą.
- Stymulowanie działań na rzecz kreatywnego i umiejętnego wykorzystania potencjału gospodarczego dziedzictwa i krajobrazu kulturowego regionu.

Wojewódzki program zakłada, iż zadaniem finansowym gmin i powiatów będzie:

- Wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych zabytków wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze gminy / powiatu, w ramach systemu dotacji i ogłaszanych konkursów.

- Wydatki na działalność bieżącą i inwestycyjną dla gminnych i powiatowych instytucji kultury, w tym muzeów.
- Wydatki na działalność bieżącą i inwestycyjną innych gminnych i powiatowych jednostek organizacyjnych (np. szpitali), w tym posiadających siedziby w obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.
- Wydatki na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane kapliczek przydrożnych i innych obiektów stanowiących majątek gminy lub powiatu.
- Promocja walorów i zasobów dziedzictwa kulturowego, promocja turystyczna.

2. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Siepraw.

2.1. Historia osadnictwa

Według udokumentowanych materiałów źródłowych tereny obecnie znajdujące się w granicach gminy zasiedlane były od XIII i XIV wieku. W połowie XV wieku w Sieprawiu, Czechówce i Łyczance powstały folwarki w wyniku łączenia pól kmiecyh i dzierżawców dóbr królewskich. Od średniowiecza stanowiły one własność rodów i rodzin szlacheckich oraz duchownych. Czechówka (Ciechówka) – wzmiankowana po raz pierwszy przez Długosza w 1398 roku, jako Czechowska. Od połowy XV wieku własność Stojowskiego.

Łyczanka – wymieniona po raz pierwszy przez Długosza w II połowie XV wieku, należała do probostwa wielickiego.

Siepraw – osada targowa położona na starym węgierskim trakcie handlowym. Pierwsze wzmianki pochodzą z lat 1325-1327, kiedy powstała tu parafia. Za Kazimierza Wielkiego mieszkańcy czerpali znaczne korzyści z handlu i opłat drogowych. Po upadku handlu z Węgrami wieś nabrała charakteru wiejskiego. W połowie XV wieku istniał tu już kościół p.w. św. Marcina, a wieś należała do Stanisława Wielogłowskiego. Od 1581 roku stanowiła ona własność Stanisława Jordana.

Na terenie przysiółka Kawęcin obejmującego większą część wsi, zbudowany został dwór, który od XIX wieku stanowił własność barona Horocha. Był to dwór drewniany, z domową kaplicą, zabudowaniami gospodarczymi, parkiem i stawem. Obecnie po przejęciu obiektu przez Urząd Gminy został on przebudowany, powstały nowe obiekty.

Zakliczyn – wzmiankowany w dokumentach z lat 1305, 1325 (data powstania parafii), 1365 i 1381, stanowił rodową własność Jordanów, z którego wywodzili się starostowie dobczyccy i wójtowie myśleniccy. W połowie XIV wieku duże znaczenie zdobyła również rodzina Wiktorów zwolenników reformacji. Około 1566 roku Mikołaj Wiktor wraz z braćmi doprowadził do profanacji kościoła, konfiskując wyposażenie, a burząc go spowodował upadek parafii. Rekatoliczacja osady miała miejsce około 1593 roku, zbudowano wówczas nowy kościół, a działalność duszpasterską rozpoczęto w 1618 roku.

Obecny kościół drewniany wzniesiono w latach 1774 – 1775 staraniem proboszcza Wojciecha Brandysiewicza. W II połowie XIX wieku część wsi stanowiła posiadłość tabularną Józefy z Grabowskich Kopytowej.

2.2. Układy przestrzenne i zabudowa wsi.

Początkowo osady powstające na tym terenie charakteryzowały się nieregularnym niwowym układem, z małymi skupiskami zabudowy, najczęściej w postaci wielodrożnic przy stosunkowo dużych terenach rolnych. W czasach późniejszych układ ten został wtórnie przeorganizowany w typ łańcuchowy według systemu łąnów leśnych. Obecnie taka struktura zachowała się jeszcze w centralnej części Sieprawia, zachodniej części Zakliczyna oraz w Łyczance.

Walory zabytkowe i krajobrazowe podkreślają resztki zabudowy historycznej, a także kościoły i zespoły podworskie z parkami, które stanowią atrakcyjne dominanty w tym obszarze. Zachowały się również cechy średniowiecznego układu dróg, które obecnie wykorzystywane są zarówno, jako drogi łączące Gminę z regionem, jak i lokalne drogi dojazdowe w obrębie wsi.

Współczesny rozwój zabudowy o zróżnicowanej skali i formie, zajmowanie nowych terenów pod budownictwo, zagęszczanie jej w centrach wsi, jak również wyburzanie historycznych obiektów powoduje degradację zabytkowego krajobrazu kulturowego

2.3. Zespoły i obiekty zabytkowe

Na zasoby kulturowe składają się obiekty sakralne, nieliczne dwory otoczone założeniami parkowymi, budynki użyteczności publicznej, mieszkalne i gospodarcze. Ważnymi elementami krajobrazu kulturowego, świadczącymi o bogatej historii tego terenu, są miejsca pamięci i cmentarze, a także nieodłącznie związane z krajobrazem kapliczki i krzyże przydrożne.

Część zabytkowych obiektów i założeń objętych zostało ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków, inne do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

2.3.1. Obiekty zabytkowe nieruchomości o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków

Na terenie gminy znajdują się jedynie cztery obiekty wpisane do rejestru zabytków są to: SIEPRAW:

- zespół kościoła p.w. św. Michała Archanioła: ruiny kościoła, cmentarz przykościelny, mur ogrodzeniowy z 3 kaplicami, starodrzew, nagrobek w kształcie obelisku, nr rej. A-633 z 19.06.1991r. [A-353/M],

- kościół św. Marcina, dec. nr. LKS-I-3-27/47 z dnia 13.10.1947r.

ZAKLICZYN:

- kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych, otoczenie, nr rej. A-682 z 10.12.1947 [A-372/M],

- zespół dworski: dwór, stajnia, stodoła, otoczenie, drzewostan, nr rej. A-436 z 24.11.1976 r.

2.3.1.1. Krótka charakterystyka zabytków nieruchomości.

Siepraw – zespół kościelny

Kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła wzmiankowany 1325-27 r. Obecny wzniesiony około r. 1620, zniszczony pożarem w r. 1968. Odbudowany w 2000 roku. Obwiedziony murem kamiennym z czterema ołtarzami w obudowie architektonicznej. W otoczeniu starodrzew. W bezpośrednim sąsiedztwie zbudowano na przełomie lat 60. i 70. XX w. nowy kościół, o współczesnych formach.

Cmentarz parafialny, usytuowany naprzeciw starego kościoła, po drugiej stronie drogi; o układzie osiowym, kwaterowym. Przy głównej alei, pomnik upamiętniający poległych w czasie I wojny światowej oraz kolumna kamienna XVII (?) wieku, odnowiona w 2010 r. ramach projektu *Uchronić Od Zapomnienia Przydrożne Figury Pogranicza Polsko-Słowackiego*. Projekt współfinansowany przez UE i budżetu państwa.

Zdj. nr.1. Widok na cały kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła, wpisany do rejestru zabytków.

Zdj. Nr 2. Wnętrze Kościoła parafialnego p. w. św. Michała Archanioła, wpisanego do rejestru zabytków.

Siepraw – kościół p.w. św. Marcina

Zbudowany w pierwszej poł. w. XVII, na miejscu starszego. Orientowany. Drewniany, konstrukcji zrębowej. Prostokątny, z wielobocznym, niewyodrębnionym prezbiterium i kruchtą od zachodu. Dachy siodłowe, podbite gontem, wieżyczka na sygnaturkę kształtu barokowego. Wnętrze nakryte stropem.

Zdj. Nr 3. Kościół drewniany p.w. św. Marcina w Sieprawiu, wpisanego do rejestru zabytków 13.10.1947 r.

Zdj. Nr 4. Wnętrze kościoła p.w. św. Marcina w Sieprawiu.

Zakliczyn – zespół kościelny

Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych. Wzmiankowany 1325-27. Obecny wzniesiony w 1775 roku. Orientowany. Drewniany, konstrukcji zrębowej, prezbiterium zamknięte wielobocznie, nawa szersza, prostokątna. Przy prezbiterium od północy zakrystia, przy nawie od południa kruchta. Wieża od zachodu, w. XIX, o ścianach pochyłych, z nadwieszoną izbicą, z dachem czterosпадowym. Dachy kościoła kryte gontem; wieżyczka na sygnaturkę kształtu barokowego, o podbiciu z blachy miedzianej. Wokół kościoła ogrodzenie filarowe, z wypełnieniami deskowymi. W otoczeniu starodrzew lipowy (okazały dąb). Kościół parafialny wpisany do rejestru zabytków decyzją konserwatorską nr LKS.I-3-60/47 z dnia 10 XII 1947 r.

Plebania, pocz. w. XX; murowana, tynkowana, na rzucie prostokąta, parterowa, z dachem siodłowym krytym blachą falistą.

Zdj. Nr 5. Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie wpisany do rejestru zabytków.

Zdj.nr.6. Wnętrze Kościoła parafialnego p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie

Zakliczyn – zespół dworsko-parkowy

Wpisany do rejestru zabytków decyzją konserwatorską nr OZ-IV-A-29/76 z dnia 24 XI 1976 r.

Budynek dworu, w obecnej postaci z 1870 roku, murowany, parterowy, z piętrowym ryzalitem środkowym występującym przed lico obydwu elewacji i parterową przybudówką w formie skrzydła od południa. Zabudowania folwarczne, z 1887 roku.

Park krajobrazowy o charakterze naturalistycznym, założony w 2 poł. w. XIX, z pięknymi okazami starodrzewu.

Zdj. nr 7. Budynek dworu w Zakliczynie.

2.3.2. Gminna Ewidencja zabytków

W gminnej ewidencji znajduje się obecnie 68 obiektów zabytkowych.

Zakres informacji o zabytkach nieruchomości, zawartych w karcie adresowej określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz U. Nr 113 poz.661)

2.3.2.1. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości i ruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Na terenie gminy zachowały się cenne zabytki o wartościach historycznych, architektonicznych, czy estetycznych, o istotnym znaczeniu dla krajobrazu i tradycji. Obiekty te pozostają w gminnej ewidencji zabytków. Obejmują one zarówno obiekty kultu religijnego (kaplice), budynki mieszkalne, zabudowania gospodarcze, w tym również piwniczki ziemne. Zgodnie z aktualną gminną ewidencją zabytków opracowaną wg listy obiektów, które zgodnie z decyzją Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków należy uwzględnić w ewidencji na terenie poszczególnych wsi znajduje się:

- Czechówka – 8 obiektów, w tym 3 budynki mieszkalne, 2 zabudowania gospodarcze 2 piwniczki ziemne, 1 kapliczka kamienna;
- Łyczanka – 2 obiekty, w tym 1 kaplica i 1 budynek mieszkalny;
- Siepraw – 40 obiektów, w tym 3 kapliczki, 32 budynki w tym jeden parafialny, 1 stodoła oraz 3 piwnice ziemne;
- Zakliczyn – 15 obiektów, w tym 8 budynków mieszkalnych i 1 zabudowania gospodarcze (dom i stodoła) 3 stodoły i 3 kapliczki kamienne

Do najcenniejszych obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków należy zaliczyć:

- Łyczanka – kaplica drewniana z 1861 roku na terenie dawnego założenia folwarcznego, oparta na rzucie prostokąta zamkniętego wielobocznie, od frontu poprzedzona kwadratowym przedsionkiem obecnie własność Parafii Rzym. Kat. w Sieprawiu.
- Siepraw:
 - kaplica, usytuowana u podnóża wzniesienia, przy alei wiodącej do starego kościoła, z trzema lipami w otoczeniu, w. XIX. Murowana, na rzucie kwadratu, nakryta daszkiem dwuspadowym z blachy, wspartym na gzymsie wieńczącym,

- o kaplica murowana z 1810 roku, na planie prostokąta z dachem dwuspadowym, pokryciu ceramicznym, szczyt frontowy szalowany deskowo,
- o kapliczka drewniana z 1889 r., na rzucie prostokąta, poprzedzona kwadratowym przedsionkiem.

2.3.2.2. Lista zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków

Lp	Nr karty	Obiekt	Adres przed zmianą numeracji w Gminie i po zmianie numeracji domu (ulica Nr)	Nr działki	Uwagi
CZECHÓWKA					
1.	104	piwniczka ziemna	72 (ul. Szkolna Nr 83)	259	kamienna piwniczka z poz. XX w., stan dobry
2.	102	dom drewniany	83 (ul. Dobczycka Nr 157)	483	Z 1923 r., stan dobry
3.	103	piwniczka ziemna	50 (ul. Wspólna Nr 46)	320/5	kamienna piwniczka z pocz. XX w., stan zły
4.	101	dom drewniany	34 (ul. Wspólna Nr 60)	337/9	lata 30 – te XX w., stan dobry
5.	100	dom drewniany	96 (ul. Dobczycka Nr 81)	598/1	z1920r., stan dobry
6.	98	stodoła drewniana	47 (ul. Kamieniec Nr. 29)	228	XIX/XX w., stan dobry
7.	97	stodoła drewniana	17 (ul. Kolonia Nr 78)	415/2	
8.	124	Kamienna kapliczka przydrożna z figura św. Floriana	191 (ul Kolonia Nr 1)	392/4	wpisana do rejestru zabytków ruchomych 10.10.2012 r. B-310/M z roku 1871odnowiona w roku 2013
ŁYCZANKA					
1.	9	dom drewniany	20 (ul .Górska 83)	42/4	lata 40-te XX w., stan dobry
2.	4	kapliczka drewniana	k. dworu (ul. Dworska)	305	z 1861 r., stan dobry (las Łyczański własność Parafii Rzym.Kat. w Sieprawiu
SIEPRAW					
1.	87	dom drewniany	87 (ul. Dobra Nr 20)	527/3	z 1950r., stan dobry
2.	88	dom drewniany	127 (ul. Jana Pawła Nr 89)	817/6	pocz. XX w., przebudowany, stan bardzo zły
3.	89	dom glinobite	140 (ul. Ks Jana Przytockiego Nr 101)	189	pocz. XX w., przebudowany 1970r., stan dobry
4.	90	dom drewniany	342 (ul. Kwiatowa Nr 22)	536/1	lata 30-te XX w., stan dobry
5.	91	dom drewniany	433 (ul. Kwiatowa Nr 54)	1053	lata 30-te XX w., stan dobry
6.	92	dom drewniany	566 (ul. Długa Nr 176)	1874/4	z 1937 r., stan dobry
7.	93	dom drewniany	592 (ul. Jana Pawła II Nr 88)	1466/4	z1949 r., stan dobry
8.	94	dom drewniany	593 (ul. Lipowa Nr 32)	1179/2	z1947 r., stan dobry
9.	95	dom drewniany	605 (ul. Zakątek Nr 13)	2600	z1948 r., stan dobry
10.	96	dom drewniany	711 (ul. Długa 77)	987	lata 20. XX w.
11.	23	kapliczka kamienna	-	680/6	przy alejce do starego kościoła, XIX w.,

Lp	Nr karty	Obiekt	Adres przed zmianą numeracji w Gminie i po zmianie numeracji domu (ulica Nr)	Nr działki	Uwagi
12.	120	dom parafialny	-	680/6	zespół kościelny, lata 20 –te XX w., stan zły
13.	65	dom drewniany	137 (Ul. Jana Pawła II Nr 59)	783	z 1929 r., stan bardzo dobry
14.	66	dom glinobite	170 (ul. Kwiatowa Nr 95)	1052	z 1947, stan bardzo dobry
15.	67	dom drewniany	180 (ul. Graniczna Nr 28)	22	z 1907 r., stan bardzo dobry
16.	68	dom mat. mieszany	216 (ul. Graniczna 6)	14/2	z 1953 r., stan bardzo dobry
17.	69	dom drewniany	254 (ul. Anieli Salawy Nr 144)	1950/3	z 1907 r., stan dobry
18.	51	dom drewniany	60 (ul. Kwiatowa 17)	1105	lata 40-te XX w., stan dobry
19.	55	dom drewniany	68 (ul Anieli Salawy)	1406/1	zagroda z 1940 r., przebudowany w 1970 r., stan dobry
20.	59	stodoła betonowa	74 (Ul. Przemysłowa)	1091/1	z 1938 r., przebudowana w 1970r., stan dobry
21.	24	kapliczka murowana	78 (Ul. Zacisze Nr 77)	2364/3	Z 1810 r., odremontowana, stan dobry
22.	63	piwniczka murowana	117 (ul. Jana Pawła II Nr 20)	1444/1	kamienna piwniczka z 1949 r., stan dobry
23.	62	piwniczka murowana	96 (ul. Zachodnia 96)	410	z1970r., zaniedbana
24.	46	piwniczka ziemna	50 (ul. Anieli Salawy Nr 150)	1955	z 1882r., zaniedbana
25.	70	dom glinobite	280 (ul. Jana Pawła II Nr 33)	1481/4	z 1949r., stan dobry
26.	71	dom drewniany	287 (ul. Staropolska 14)	1780/6	z 1882r., stan dobry
27.	73	dom drewniany	302 (ul. Kwiatowa Nr 79)	1087/4	z pocz. XX w., przebudowany w latach 50 – tych XX w, stan dobry
28.	75	dom drewniany	341 (Ul. Jagodowa Nr 40)	87/2	z 1943r., stan dobry
29.	74	dom drewniany	372 (ul. Ks. J. Przytockiego Nr 13)	1480/4	z 1939r, stan bardzo dobry
30.	25	kapliczka drewniana	354 (ul. Jana Pawła II Nr 61)	786	z 1889r., stan dobry
31.	76	dom glinobite	382 (ul. Boczna Nr 15)	1158	z 1920r., stan bardzo dobry
32.	77	piwniczka ziemna	413 (ul. Zacisze 36)	2326/2	piwniczka kamienna, z 1910r., zaniedbana
33.	78	dom drewniany	462 (ul. Długa 175)	1867/1	z 1908 r., stan dobry
34.	79	dom drewniany	495 (ul. Krajobrazowa 3)	3/8	z 1970r., stan bardzo dobry
35.	80	dom drewniany	503 (ul. Jana Pawła II Nr 12)	1436/1	z 1927r., stan dobry
36.	81	dom drewniany	520 (ul. Jana Pawła II Nr 76)	1457/3	lata 20 XX w., stan dobry
37.	82	dom drewniany	526 (ul. Długa Nr 127)	1018	z 1932r., stan bardzo dobry
38.	83	dom drewniany	528 (ul. Jana Pawła II Nr 41)	1496	z 1920r., stan dobry

Lp	Nr karty	Obiekt	Adres przed zmianą numeracji w Gminie i po zmianie numeracji domu (ulica Nr)	Nr działki	Uwagi
39.	84	dom drewniany	608 (ul. Krakowska 134)	73/1	z 1946r., stan dobry
40.	85	dom glinobite	633 (ul. Boczna 17)	1159/1	z 1930, stan dobry
ZAKLICZYN					
1.	113	dom drewniany	197 (ul. Pakuz 41)	572	z 1947r., stan dobry
2.	106	stodoła drewniana	13 (ul. Nad Zalewem 8)	471	z 1880r., stan dobry
3.	108	dom drewniany	41 (ul. Iwaszkiewicza Nr 43)	360	lata 20-te. XX w., stan bardzo dobry
4.	109	dom drewniany	44 (ul. Iwaszkiewicza 21)	382	z 1916 r, stan dobry
5.	110	dom drewniany	102 (ul. Jordana Nr 45)	533/4	Z 1896r., stan bardzo dobry
6.	111	dom mat. mieszany	158 (ul. Pakuz Nr 45)	64	z 1953 r, stan dobry
7.	112	dom drewniany	179 (ul. Pakuz Nr 136)	730	Pocz. XX w., stan dobry
8.	119	dom drewniany	136 (ul. Iwaszkiewicza Nr 15)	385/1	lata 30-te XX w, stan dobry
9.	114	stodoła drewniana	212 (ul. Iwaszkiewicza Nr 59)	15/1	z 1940r., stan dobry
10.	115	stodoła drewniana	227 (ul. Myślenicka Nr 22)	604/7	lata 20-te, XX w., stan dobry
11.	116	dom drewniany	238 (ul. Iwaszkiewicza Nr 3)	386/3	z 1932r., stan dobry
12.	118	dom drewniany, stodoła drewniana	40 (ul. Pakuz 79)	433	dom, XIX/XX w., stan zły
13.	121	Kapliczka kamienna z płaskorzeźbą „Ukoronowanie Najświętszej Marii Panny” zwieńczona krzyżem	29 (Ul. Kamionka Nr 158)	844	wpisana do rejestru zabytków ruchomych 10.10.2012 r B-308/M Z roku 1876 Odnowiona w 2013 r
14.	122	Kamienna kapliczka przydrożna z figurą Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej)	Działy (ul. Myślenicka)	593/10	wpisana do rejestru zabytków ruchomych 10.10.2012 r B-309/M Z roku 1865 odnowiona w 2011 r
15.	123	Kamienna kapliczka przydrożna z figurą Matki Bolesnej Różańcowej	(Ul. Pakuz)	566	Z roku 1769 wpisana do rejestru zabytków ruchomych 10.10.2012 r B-311/M

2.3.3. Inne obiekty o charakterze zabytkowym.

Na terenie gminy znajdują się kapliczki, figury i krzyże przydrożne, cmentarze, które nie są wpisane do rejestru zabytków ruchomych. Tradycja wznoszenia kapliczek, figur i krzyży, jako formy kultu religijnego najsilniej rozwinęła się w XVII wieku. Do obecnych czasów zachowało się dużo tych obiektów, a zwłaszcza kamiennych figur przydrożnych. Są to zwykle rzeźby świętych, ustawione na cokole pokrytym dekoracjami ornamentowymi lub na kilkukondygnacyjnych kamiennych słupach, którego ściany ozdobione są z trzech stron płaskorzeźbami. Na cokołach widnieje zazwyczaj data i nazwiska fundatorów. Najstarsze zachowane figury przydrożne pochodzą z lat: 1866-1872 w Czechówce, 1864-1882 w Łyczance, 1792-1832 w Sieprawiu i 1769-1865 w Zakliczynie. W roku 2012 na wniosek parafii W Zakliczynie wpisano do rejestru zabytków ruchomych 4 kapliczki, z których 3 odnowiono w latach 2013-2015 r

2.3.3.1. Kapliczki, figury i krzyże przydrożne (zabytki ruchome)

W ramach projektu „Uchronić od zniszczenia i zapomnienia przydrożne figury pogranicza polsko – słowackiego” nr PL-SK/TAT/IPP/I/54 dokonano w 2010 r wstępnej inwentaryzacji posiadanych zasobów. Poniżej przedstawiono spis kapliczek, figury i krzyży przydrożnych, które zinwentaryzowano według miejscowości z uwzględnieniem przeprowadzonych remontów.

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
1.	<p>Matka Boska Niepokalanie Poczęta</p> 	Zakliczyn	<p>Kapliczka z 1865 roku Lokalizacja: dz. nr. 593/10 Przysiółek: Działy ul. Myślenicka. Wpisana do wojewódzkiej ewidencji zabytków pod numerem B-309/M w dniu 10.10.2012 r- odnowiona w 2013 r przy dofinansowaniu z funduszy PROW i Parafii w Zakliczynie</p>
2.	 <p>Figura Św. Floriana</p>	Zakliczyn	<p>Kapliczka z 1841 roku Gruntownie odnowiona w 2001 roku Lokalizacja: dz. nr. 596/6 Przysiółek: Działy</p>

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
3.	Krzyż (kamienny) 	Zakliczyn	Krzyż z płaskorzeźbą „Ukoronowanie Najświętszej Marii Panny” oraz św. Anna: po bokach, Św. Mikołaj i św. Agata zwieńczona krzyżem, z 1876 roku Fundatorzy: Mikołaj i Agata Oramusowie Lokalizacja: dz. nr. 844 Ul. Kamionka Nr 158 Przysiółek: Kamionka Wpisana do ewidencji wojewódzkiej 10.10.2012 r B-308/M Odnowiona w 2013 r. z funduszy Gminy Siepraw, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Parafii w Zakliczynie
4.	Św. Florian 	Zakliczyn	Kapliczka z 1877 roku Fundatorzy: Szymon i Wiktoria Wojtowiczowie Lokalizacja: dz. nr. 992/1 Przysiółek: Podlesie
5.	Krzyż (kamienny) 	Zakliczyn	Krzyż koło cmentarza Lokalizacja: dz. nr. 165 Przysiółek: Zadziele

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
6.	Kamienna kapliczka w formie kolumny 	Zakliczyn	Kamienna kapliczka wpisana do rejestru zabytków ruchomych 26 lutego 1976 roku (nr rej. B – 337, poz. 34) w formie kolumny. Lokalizacja: dz. nr. 751 (koło Kościoła w Zakliczynie) z roku 1826. Odnowiona w 2011 r z funduszy PROW i Parafii w Zakliczynie
7.	Matka Boska Różańcowa 	Zakliczyn	Kamienna Kapliczka z 1769 roku, z figurą Matki Boskiej Różańcowej Fundatorzy: Marianna i Piotr Staszczycowie Lokalizacja: dz. nr. 566 ul Pakuz Przysiółek: Pakuz Wpisana do ewidencji wojewódzkiej 10.10.2012 r. B-311/M
8.	Kapliczka Matka Boska Częstochowska – domek na lipie 	Zakliczyn	Kapliczka z 1930 roku Fundator: przybysz z Węgier Lokalizacja: dz. nr. 156 Przysiółek: Zadziele

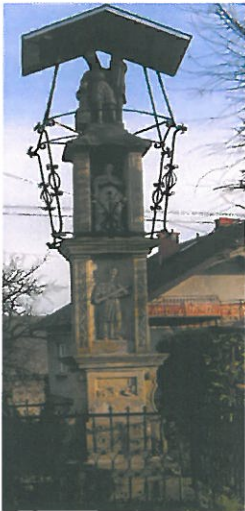

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
9.	Św. Florian 	Czechówka	Kapliczka z 1871 roku wpisana do ewidencji wojewódzkiej pod numerem B-310/M. Fundatorzy: Wojciech i Kunegunda Włodarczykowie Lokalizacja: dz. nr. 392/4 Przysiółek: Kolonia Odnowiona w 2013 r przy pomocy środków PROW
10	Kapliczka przydrożna z figurką św. Floriana 	Czechówka	Kapliczka z 1872 roku Fundatorzy: Jędrzej i Katarzyna Cyganowie Lokalizacja: dz. nr. 261/2 odnowiona w roku 2010 w ramach projektu „Uchronić od zniszczenia i zapomnienia przydrożne figury pogranicza polsko – słowackiego” współfinansowany przez UE i budżetu państwa
11.	Św. Florian 	Czechówka	Lokalizacja: dz. nr. 196 Przysiółek: Podlas

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
12.	Św. Tekla 	Czechówka	Lokalizacja: dz. nr 45/1 ufundowana w 1939 r
13.	Matka Boska Niepokalanie 	Czechówka	Kapliczka z 1871 roku Fundatorzy: Piotr i Regina Cyganowie Lokalizacja: dz. nr. 551
14.	Matka Boska Różańcowa 	Czechówka	Kapliczka z 1919 roku Fundatorzy: Andrzej i Anna Wiechniakowie Lokalizacja: dz. Nr. 98

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
15.	Św. Jan Nepomucen 	Siepraw	Kapliczka z 1889 roku Fundatorzy: Jan i Katarzyna Cyganowie Lokalizacja: Wieś Pierwsza,
16.	Krzyż (kamienny) 	Siepraw	Kapliczka prawdopodobnie z I poł. XIX wieku Fundatorzy: Kazimierz i Marianna Baranowie Lokalizacja: Wieś Pierwsza
17.	Św. Florian 	Siepraw	Kapliczka z 1871 roku Fundatorzy: Jan i Katarzyna Suderowie Lokalizacja: Wieś Pierwsza

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
18.	Figury i pomniki na Cmentarzu w Sieprawiu – Pomnik nieznanego żołnierza 	Siepraw	Lokalizacja: Cmentarz w Sieprawiu. Pomnik poległych w I wojnie światowej napis 1914-1918 W PAMIĘĆ BRACIOM POLEGŁYM –odnowiona w 1992 r
20.	Krzyż (z betonu) 	Siepraw	Lokalizacja: dz. nr 563/2 Przysiółek: Łysa Góra Druga
21.	Figura Jezus 	Siepraw	Lokalizacja: dz. nr. 140/8 Przysiółek: Psiara

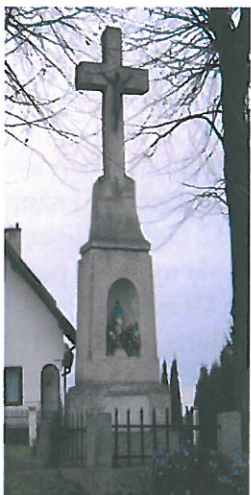

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
22.	Św. Franciszek z Asyżu 	Siepraw	Kapliczka z 1950 roku Fundator: Aleksander Król Lokalizacja: dz. nr 511/1 Przysiółek: Łysa Góra Druga
23.	Bł. Aniela Salawa 	Siepraw	Kapliczka z 2003 roku Fundator: Stanisław Konarski Lokalizacja: dz. nr. 535 Przysiółek: Łysa Góra Pierwsza
24.	Matka Boska Salentyńska zwana płaczącą 	Siepraw	Lokalizacja: dz. nr 1079/1 Przysiółek: Łysa Góra Pierwsza

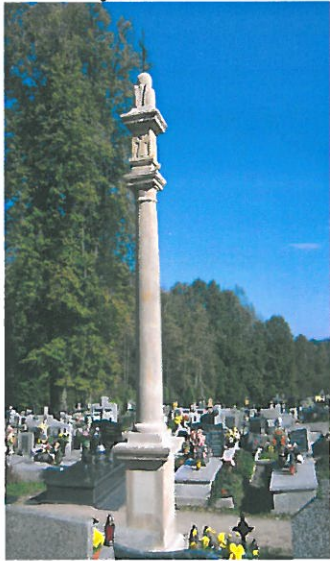
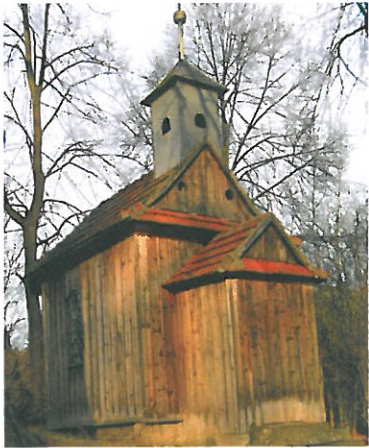

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
25.	Matka Boska Częstochowska – „Domek na drzewie” 	Siepraw	Kapliczka z okresu po II wojnie światowej Lokalizacja: dz. nr. 1054 Przysiółek: Łysa Góra Pierwsza
26.	Chrystus Nazareński 	Siepraw	Kapliczka z 1792 roku przeniesiona 1832 r Fundator: Wawrzyniec Pirdek Lokalizacja: dz. nr 1132/6 Przysiółek:: Łysa Góra Druga
27.	Matka Boska Różanicowa 	Siepraw	Lokalizacja: dz. nr. 1432 Przysiółek: Wieś Druga

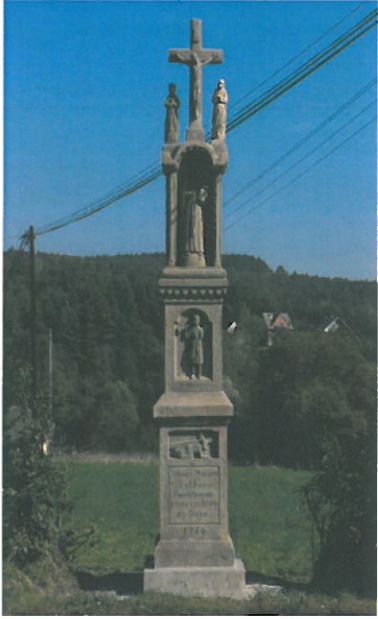

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
28.	Pieta 	Siepraw	Kapliczka z 1828 roku Odnowiona w 1904 roku Lokalizacja: dz. nr. 1899/11 Przysiółek: Brzeg
29.	Krzyż (z betonu) 	Siepraw	Lokalizacja: dz. nr. 858/5 Przysiółek: Wieś Pierwsza
30.	Krzyż drewniany 	Siepraw	Lokalizacja: dz. nr. 1468 Przysiółek: Wieś Pierwsza

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
31.	Kapliczka 	Siepraw	Lokalizacja: u podnóża Starego Kościoła w Sieprawiu w ewidencji gminne karta 23
32	Kamienna kapliczka w formie kolumny 	Siepraw	Kamienna kapliczka w formie kolumny na cmentarzu w Sieprawiu. Na tablicy fundacyjnej napis „w Roku..12 Dnia 12 listopada Bogu na chwałę tę figurę postawił Marcin Oramus Odnowiona w roku 2010 w ramach „Uchronić od zniszczenia i zapomnienia przydrożne figury pogranicza polsko – słowackiego”. Projekt współfinansowany przez UE i budżetu państwa
33	Kaplica w Łyczance 	Łyczanka	Lokalizacja: dz. nr 305 (koło dworu - las Łyiczański) Własność parafii Rzym Kat. w Sieprawiu

Lp.	Obiekt	miejsowość	uwagi
34	Kapliczka przydrożna z Krzyżem w Łyczance 	Łyczanka	Krzyż z 1864 roku Fundatorzy: Jędrzej i Marianna Dutkowie A. Lokalizacja: obok budynku OSP nr 102 działka 173 Odnowiona w roku 2010 w ramach projektu „Uchronić od zniszczenia i zapomnienia przydrożne figury pogranicza polsko – słowackiego” współfinansowany przez UE i budżetu państwa
35	Drewniany Krzyż 	Łyczanka	Krzyż z 1929 roku Fundatorzy: Agnieszka Gawor, Pan Kurek i trzecią osobę nieznaną z nazwiska Lokalizacja: dz. nr 127/10,

Do obiektów o charakterze zabytkowym należy również cmentarz parafialny w Zakliczynie, z licznymi zachowanymi nagrobkami z końca XIX wieku oraz z drzewami na obwodzie założenia, a także relikty dawnego założenia folwarcznego w Łyczance z pozostałościami drzewostanu parkowego i śladami zabudowy drewnianej.

2.3.3.2. Stanowiska archeologiczne

Początki osadnictwa na terenie Gminy Siepraw przypadają na epokę kamienia – neolit (V tys. p.n.e. – XIX/VIII w. p.n.e.). Zabytki archeologiczne z kolejnych okresów pradziejów – epoki brązu, okresu rzymskiego, średniowiecza świadczą o ciągłości procesu, aż do czasów nowożytnych XVI-XVIII w. Bogata historia osadnictwa sięgająca najdawniejszych czasów, została udokumentowana przez stanowiska archeologiczne. Na terenie gminy udokumentowane stanowiska znajdują się w:

- Czechówce – 6 stanowisk, których wartość poznawcza wg Kart ewidencji stanowisk archeologicznych oceniona została na – małą;

- Sieprawiu – 13 stanowisk, w tym 1 o wartości poznawczej dużej, 2 o wartości średniej, 8 o wartości małej i 2 o nieokreślonej;
- Zakliczynie – 5 stanowisk o małej wartości poznawczej.

2.3.3.3. Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp.	Nr obszaru AZP	Nr stan. w miejsc. /nr stan. na obszarze	Funkcja	Kultura	Ocena wartości poznawczej stanowiska	Nr kategorii w ramach strefy „W”
CZECHÓWKA						
1.	106-57	1/3	śląd osadnictwa	epoka kamienia	mała	II
2.	106-57	2/4	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	mała	II
3.	106-57	3/5	osada	późne średniowiecze	mała	II
4.	106-57	4/6	śląd osadnictwa	prahistoria wczesne średniowiecze VIII-X VIII w.	mała	II
5.	106-57	5/7	osada	kultura ceramiki promienistej	mała	I
6.	106-57	6/8	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	mała	II
SIEPRAW						
7.	105-56	1/3	osada	wczesne średniowiecze	—	—
8.	105-56	2/4	cmentarzysko?/osada	okres rzymski – k. przeworska	—	—
9.	105-56	3/7	osada	neolit	duża	II
10.	105-56	4/28	kurhan	?	średnia	—
11.	105-56	5/29	cmentarz przy kościelny	średniowiecze	średnia	I
12.	105-57	6/26	śląd osadnictwa	epoka brązu	mała	II
13.	105-57	7/17	śląd osadnictwa	epoka brązu	mała	II
14.	105-56	8/30	śląd osadnictwa	wczesny brąz	mała	II
15.	106-57	9/1	śląd osadnictwa	neolit	mała	II
16.	106-57	10/2	śląd osadnictwa	epoka kamienia	mała	II
17.	106-56	11/30	śląd osadnictwa	łużycka? – okres wpływów rzymskich	mała	II
			śląd osadnictwa	łużycka? – późne średniowiecze	mała	II
18.	106-56	12/31	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	mała	II
ZAKLICZYN						
19.	106-57	1/9	ciałopalne cmentarzysko kurhanowe	wczesne średniowiecze	mała	I
20.	106-57	2/10	śląd osadnictwa	prahistoria? średniowiecze?	mała	II
21.	105-57	3/11	osada	Późne średniowiecze XIII-XV w.	mała	I
				Nowożytna XVI-XVIII w.	mała	
22.	106-57	4/12	osada	średniowiecze?	mała	II
23.	106-57	5/13	śląd osadnictwa	epoka kamienia	mała	II

2.4. Propozycje objęcia ustawową formą ochrony– wpisaniem do rejestru zabytków:

- Łyczanka, gm. Siepraw – kaplica dworska, drewn., 1861

2.5. Uwarunkowania i wytyczne konserwatorskie

O wartości kulturowej tego terenu decydują:

- obiekty zabytkowe,
- historyczna struktura przestrzenna wsi,
- układ sieci dróg,
- zieleń towarzysząca obiektom zabytkowym.

Zgodnie ze studium uwarunkowań zagospodarowania Gminy Siepraw (przyjęte uchwałą Nr XV/99/2000 Rady Gminy Siepraw z dnia 27 stycznia 2000 r. zmienione uchwałami; Nr XLIII/292/10, z dnia 5 lipca 2010 roku, Nr XLVIII/324/10 z dnia 10 listopada 2010 roku i NR XVIII/149/12, z dnia 20 września 2012) objęto ochroną konserwatorską:

- w Sieprawiu:
 - teren związany z zespołem kościelnym parafialnym w obrębie wzgórza, na którym jest usytuowany wraz z południowym stokiem tegoż wzniesienia, jako naturalną otuliną zabezpieczającą prawidłową ekspozycję założenia od strony głównej drogi.
 - Zespół obejmujący: odbudowany stary kościół parafialny wraz z kaplicą usytuowaną u podnóża wzniesienia, powiązane kompozycyjnie osią widokową stanowiącą alejowy ciąg komunikacyjny; cmentarz parafialny po północnej stronie starego kościoła oraz nowy kościół parafialny – z uwagi na swe usytuowanie stanowi dominantę krajobrazową centralnej części wsi, podlegając równocześnie ochronie widokowej dookolnej;
 - teren związany z kościołem filialnym wraz z towarzyszącym starodrzewie; w skład strefy ograniczonej od północy i zachodu drogami wchodzi – niezbędna dla prawidłowej ekspozycji kościoła – szeroka otulina z krajobrazem kulturowym.
- w Zakliczynie:
 - zespół kościoła parafialnego (kościół wraz z otoczeniem i budynkiem plebanii) oraz przyległą od północy i zachodu łąkę zapewniającą, jako naturalną zieloną otuliną ekspozycję kościoła w krajobrazie, jak również wewnątrz o charakterze placowym po wschodniej stronie kościoła zaakcentowane kamienną kolumną;
 - założenie dworskie (dwór, park i zabudowania folwarczne) wraz z otuliną w postaci pól uprawnych okalających zespół od południa i wschodu. Granicę strefy od strony zachodu i północy wyznacza przebieg dróg: Wieliczka – Myślenice oraz w kierunku Brzączowic.

W strefach tych wszelka działalność budowlana prowadzona powinna być pod nadzorem konserwatorskim. W rejonach występowania skupisk zabytkowej zabudowy wiejskiej należy objąć ochroną strukturę przestrzenną, układ drożny oraz istniejące obiekty poprzez kształtowanie i lokalizację nowej zabudowy zgodnie z historycznymi uwarunkowaniami. W przypadku remontów obiektów zabytkowych w ostateczności dopuszczalna jest wymiana substancji z utrzymaniem lokalizacji gabarytu i bryły. Natomiast nowe obiekty mieszkalne i gospodarcze lokalizowane w tym rejonie powinny być zgodne z historycznymi zasadami zagospodarowania terenu i charakteryzować się tradycyjnym:

- gabarytem – parterowym, z ewentualnym półpiętrzem w wysokim dachu, kategorycznym wykluczeniem wznoszenia kondygnacji piwnicznej ponad poziom terenu,
- rzutem prostokątnym (nie kwadratowym),
- bryłą – dachy wysokie, dwu- i czterospadowe, z długą kalenicą; kategorycznie wyklucza się wprowadzanie dachów płaskich i tzw. „kopertowych”, jako obcych miejscowej tradycji i dewastujących krajobraz.

Stanowiska archeologiczne tworzą strefę „W” ochrony archeologicznej. Zostały one podzielone, pod względem ich wartości naukowo – konserwatorskiej, na dwie kategorie. Przy ocenie ich wartości przyjęto następujące kryteria: znaczenie naukowe, wielkość i rodzaj danego obiektu, jego funkcja, przynależność chronologiczno-kulturowa, stopień rozpoznania, stopień zagrożenia itp.

Kategoria I – stanowiska archeologiczne wpisane lub przewidziane do wpisu do rejestru zabytków nieruchomych, przeznaczone do trwałego i bezwzględnego zachowania; w skład tej kategorii wchodzi: grodziska, kurhany, jaskinie, obiekty tworzące rezerwy archeologiczne oraz inne stanowiska o szczególnie dużej wartości naukowo-konserwatorskiej. Na tych stanowiskach prowadzenie prac budowlanych jest niemożliwe.

Kategoria II – stanowiska archeologiczne wpisane lub przewidziane do wpisu do rejestru zabytków nieruchomych, przeznaczone do trwałego zachowania; w skład tej kategorii wchodzi m.in. cmentarzyska, osady mieszkalne i produkcyjne, obozowiska itp.; z uwagi jednak na niejednorodność intensywności występowania na ich obszarze obiektów zabytkowych w szczególnych przypadkach istnieje możliwość prowadzenia, w niektórych partiach tych stanowisk, prac ziemnych lub budowlanych, jednakże po uprzednim przebadaniu niszczonego obszaru metodami wykopaliskowymi na koszt inwestora.

Ochroną prawną objęte są nie tylko wymienione w tabeli stanowiska archeologiczne, ale również obiekty archeologiczne, które mogą zostać przypadkowo odkryte przez osoby prowadzące roboty budowlane i ziemne. Należy wówczas zawiadomić o tym konserwatora zabytków.

3. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

3.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków.

Większość obiektów mieszkalnych jest bieżąco utrzymywana i użytkowana. Znacząca ilość obiektów o cechach zabytkowych została – w mniejszym lub większym stopniu, w różny sposób

- niewłaściwie przebudowana i przekształcona. Najczęściej jest to związane z wymianą stolarki okiennej, wprowadzeniem nowoczesnych tynków, pokryć dachowych i kolorystyki,
- niezgodnych z charakterem budynku. Niekiedy ma miejsce również likwidacja detalu dekoracyjnego.

Dotyczy to również zabytkowych kapliczek, które z konserwatorskiego, estetycznego i praktycznego względu należałoby odnowić stosując tradycyjne materiały i techniki konserwatorskie.

Wśród obiektów drewnianych część jest w stanie krytycznym ze względu na opuszczenie lub użytkowanie niezgodnie ze swoją pierwotną, mieszkalną funkcją. W wielu przypadkach zmiany są już nieodwracalne. Podobnie ma się rzecz z drewnianymi budynkami gospodarczymi (stodoły, szopy), funkcjonującymi często bez rozebranych domostw lub przy domach nowych.

Niepokojący jest fakt, iż współczesne budownictwo (tak mieszkaniowe, jak i sakralne) w żaden sposób nie nawiązuje do tradycji, a nawet radykalnie się od niej odcina. Nagminnie jest opuszczanie starych domów i budowa w ich bezpośrednim sąsiedztwie nowych, całkowicie odmiennych w stylistyce i skali, względnie zastępowanie ich nowymi, budowanymi na miejscu starych.

3.2. Stan zachowania zabytków nieruchomych

Większość zabytków nieruchomych na terenie gminy jest właściwie i prawidłowo chronione.

Polityka ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego zawarta Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, związana jest w znacznej mierze z wypełnieniem zaleceń władz konserwatorskich dotyczących różnych form ochrony. Według w/w polityki Gmina powinna zapewnić realizację następujących zadań odnośnie do:

- Zabezpieczenia unikalnych wartości obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków i do gminnej ewidencji zabytków,
- Strefy ochrony konserwatorskiej – ochrona konserwatorska poszczególnych obiektów wraz z ich otoczeniem przed zmianami, które mogą spowodować degradację ich wartości historycznych i architektonicznych,
- Drewnianej zabudowy zabytkowej i tradycyjnej – niewykazującej istotnego zróżnicowania w zakresie typologii jak i użytego materiału i zastosowanej konstrukcji, nieprezentującej

przy tym wyjątkowych walorów ciesielskich, stylowych i historycznych predestynujących do ochrony typu muzealnego – należy przyjąć zasadę utrzymania jej w maksymalnym stopniu, przy możliwości modernizacji wnętrza,

- Zachowania historycznej struktury przestrzennej wsi wraz z układem drożnym,
- Nowej zabudowy – zachowanie tradycyjnych cech budynków mieszkalnych i gospodarczych dotyczących wysokości, rzutu, kształtu dachów,
- Zahamowania zjawisk prowadzących do degradacji krajobrazu kulturowego, a zwłaszcza do rozpraszania zabudowy oraz likwidacji zieleni związanej z obiektami i zespołami zabytkowymi.

3.2.1. Środki pozyskane z budżetu Województwa Małopolskiego na prace konserwatorskie zabytków nieruchomych.

- W 2009 roku Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie została przyznana dotacja celowa nr 31/DC/2009 z 11.09.2009r. w wysokości 198 323 zł 66 gr. na prace remontowo-konserwatorskie związane z remontem elementów konstrukcyjnych więźby dachowej nad kościołem;
- Uchwałą Nr XLI/660/10 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 lutego 2010 r. udzielono dotacji celowej w wysokości 60 000 zł. Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Michała Archanioła w Sieprawiu na prace konserwatorsko-budowlane przy zabytkowym "starym" kościele p.w. św. Michała Archanioła w Sieprawiu, wpisanym do rejestru zabytków. W murowanym, tzw. starym kościele p.w. św. Michała Archanioła, świątyni wzniesionej w latach 1620–1642, po pożarze w 1968 r. odbudowanej w latach 1998–2001, przeprowadzono remont pokrycia dachu kruchty i zakrystii – wymieniono wtórne pokrycie z blachy na gont, wykonano nowe obróbki blacharskie i orynnowanie, ocieplono także stropy i wykonano ich izolacje. Kwota dotacji z budżetu WM: 60 000 zł, całkowity koszt zadania: 98 013,22 zł,
- W 2010 roku Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie została przyznana dotacja celowa nr 22/DC/2010 z 15.07.2010r. w wysokości 200 000 zł na wymianę pokrycia dachu z gontów drewnianych nad kościołem,
- W 2011 roku Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie została przyznana dotacja celowa nr 25/DC/2011 z 16.06.2011r. w wysokości 148 300 zł na remont konserwatorski elewacji kościoła.
- w roku 2013 Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie przyznano dotację 100 000 zł na konserwację ołtarza głównego Kościoła (Dotacja Wojewódzkiego Konserwatora w Krakowie 22/DC/2013 z dnia 20.07.2013 r ,
- w roku 2014 Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie została przyznana przez Wojewódzkiego Konserwatora w Krakowie dotacja celowa Nr 16/DC/2014/z dnia 23.05.2014 r na konserwację ołtarza bocznego oraz dwóch obrazów -w kwocie 96340 zł., a Parafia Rzymsko Katolicka p.w. św. Michała Archanioła w Sieprawiu rozliczyła dotacje celowa na konserwację obrazu Matki Bożej Kawęcińskiej w kwocie 15 500 zł,(dotacja celowa Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Krakowie nr 6/DC/2013 z dnia 18.06.2013 r,
- w roku 2016 Parafia Rzymsko Katolicka p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie rozliczyła przyznaną dotację (decyzja Konserwatora Zabytków 47/DC/2015 z dnia 9.07.2015) na pierwszy etap konserwacji ołtarza bocznego w Kościele Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie w wysokości 50 000 zł.

3.3. Stan zachowania zabytków ruchomych.

Zabytki ruchome na terenie gminy Siepraw to obiekty stanowiące wyposażenie i wystrój obiektów sakralnych. Ich stan zachowania określić należy, jako dobry. Natomiast stan kapliczek przydrożnych jest zły, poza kapliczkami, które były objęte remontem w latach 1992- do 2015 r.

W najgorszym stanie jest kapliczka Pieta w Sieprawiu, nie jest wpisana do rejestru zabytków, jednak pochodzi z końca XIX lub z początków XX w. i należałoby ją odnowić. Planuje się, za zgodą właściciela, przenieść ją na sąsiedni grunt należący do Gminy Siepraw i odnowić.

3.4. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych.

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom. Z każdym rokiem, wraz z rozwojem techniki, intensyfikacją działalności przemysłowej, gospodarczej, rolniczej rośnie stopień ich zagrożenia oraz pojawiają się nowe. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, może, bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Należy tutaj przypomnieć, że ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na każdego, kto zamierza realizować nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, obowiązek pokrycia kosztów badań archeologicznych oraz ich dokumentacji.

Dużym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są natomiast inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkalnego i przemysłowego oraz budowa dróg). Istotnym zagrożeniem jest również działalność rolnicza, zwłaszcza intensywna orka.

Dlatego dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych. Również przebudowa układów urbanistycznych, ruralistycznych i założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

3.5. Uwarunkowania wynikające z gminnego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie Gminy Siepraw obowiązuje plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty Uchwałą Nr XXIV/208/13 z dnia 10 kwietnia 2013 r. Plan ten określa politykę przestrzenną gminy oraz zasady zagospodarowania terenów uwzględniając także ochronę zasobów kulturowych gminy. Oznaczono w planie obiekty wpisane do rejestru zabytków i gminnej ewidencji oraz stanowiska archeologiczne i pomniki przyrody Uchwałami Nr 159 – 163 Rady Gminy Siepraw z dnia 30 października 2012 r. pozbawiono cech pomnika przyrody 3 lipy i 2 dęby.

4. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami są określone art. 87 ustawy o ochronie zabytków są to:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,

- Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

4.1. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

4.1.1. Priorytety

PRIORYTET I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego	
Kierunki działań	Zadania
Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none">• Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych (w tym weryfikacja obowiązujących w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków) oraz obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy
Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy	<ul style="list-style-type: none">• Wystąpienie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych

PRIORYTET II: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości	
Kierunki działań	Zadania
Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy	<ul style="list-style-type: none">• Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy
Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	<ul style="list-style-type: none">• Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych• Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy
Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej	<ul style="list-style-type: none">• Opracowanie szlaków turystycznych (np. pieszych, rowerowych, konnych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego• Utworzenie i modernizacja elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej• Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m.in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego gminy

5. Zadania do wykonania:

1. Bieżąca aktualizacja dóbr kultury na terenie Gminy.
 - 1.1. Wprowadzenie do ewidencji zmian wynikających z rozbiórek, modernizacji i remontów obiektów.
 - 1.2. Wprowadzenie do ewidencji zmian dotyczących stosunków własnościowych.
2. Podejmowanie działań w zakresie odnowy zabytków.
 - 2.1. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na odnowę zabytków znajdujących się na terenie Gminy.
3. Określenie zasad udostępniania zabytków w celach turystycznych
 - 3.1. Ustalenie z właścicielami wykazu obiektów udostępnianych w celach turystycznych
 - 3.2. Oznakowanie obiektów udostępnianych w celach turystycznych
 - 3.3. Opracowanie tablic informacyjnych zamieszczonych na zewnątrz obiektów zawierających podstawowe dane historyczne o obiekcie.
4. Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć w placówkach oświaty prowadzonych przez Gminę
 - 4.2. Publikacja materiałów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w prasie lokalnej, w materiałach promocyjnych oraz na stronach internetowych Gminy.

6. Instrumenty dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zakłada się, że zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- **instrumentów prawnych** – wynikających z przepisów ustawowych (np. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, budowa parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów, wykonywanie decyzji administracyjnych, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków);
- **instrumentów finansowych** (m.in. wsparcie finansowe prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych);
- **instrumentów koordynacji** (m.in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami);
- **instrumentów społecznych** (m.in. poprzez działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami)
- **instrumentów kontrolnych** (m.in. aktualizacja gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego).

7. Monitoring i ocena realizacji programu.

Monitoring służy następującym celom:

- dostarczeniu podmiotom biorącym udział w zarządzaniu miejscem czy obiektem informacji o skuteczności prowadzonych działań ochronnych,
- umożliwieniu stałej weryfikacji i ulepszania działań ochronnych,
- dostarczeniu organom sprawującym nadzór nad obszarem będącym przedmiotem ochrony danych o stanie przedmiotu ochrony,

- sporządzaniu okresowych raportów umożliwiających przegląd zadań w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

Szczególnie ważne jest przewidzenie i określenie, w jakich przypadkach wyniki monitoringu wpłyną na sposób sprawowania ochrony nad dobrami dziedzictwa kulturowego. Monitoring powinien być tak zaplanowany, by umożliwiał ocenę przynajmniej takich parametrów:

- skuteczność ochrony, *[porównanie rezultatów otrzymanych z rezultatami oczekiwanymi, wyrażonymi poprzez stan ochrony]*
- skuteczność zastosowanych środków,
- zmianę stanu obiektu,
- zagrożenia środowiska

7.1. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Art. 87, ustęp 5 ustawy o ochronie zabytków nakłada na gminę obowiązek sporządzania, co dwa lata przez wójta sprawozdań z realizacji gminnych programów opieki nad zabytkami i przedstawienia ich radzie gminy.

Kryteria prowadzenia oceny realizacji programu opieki

1. W ramach priorytetu I: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego
 - Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
 - Liczba utworzonych parków kulturowych,
 - Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych,
 - Liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii,
 - Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi,
 - Inne.
2. W ramach priorytetu II: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości
 - Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych,
 - Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników),
 - Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej.

8. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określone zostały w rozdziale 7. ustawy o ochronie zabytków

Nakładają one obowiązek finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy zabytku na osobę fizyczną lub inną jednostkę organizacyjną (w tym - także jednostkę z sektora finansów publicznych) posiadającą tytuł prawny do obiektu.

Na podstawie art. 71 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robot budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada jednostka samorządu terytorialnego jest zadaniem własnym tej jednostki. Istnieje wiele form dofinansowania zadań związanych z opieką nad zabytkami.

Możliwości finansowania opieki nad zabytkami na terenie gminy z uwzględnieniem środków:

- publicznych (np. budżet państwa, budżet gminy, powiatu i województwa, środki Unii Europejskiej, inne źródła zagraniczne);
- prywatnych (osób fizycznych, fundacji, osób prawnych, kościelnych itp.).

9. Podsumowanie

1. Gmina Siepraw będzie wspierała działania organizacji pozarządowych i innych instytucji nastawionych na ochronę dziedzictwa kulturowego, gromadzenie pamiątek związanych z historią Gminy i Regionu, badaniem historii Gminy.
2. Gmina Siepraw będzie podejmować działania zmierzające do jednolitego oznakowania najcenniejszych zabytków oraz zwiększenia dostępności obiektów wpisanych do rejestru zabytków.
3. W miarę możliwości Gmina Siepraw będzie wspierać działania właścicieli lub posiadaczy, a także podejmować działania mające na celu:
 - zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
 - wyeksponowania poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego, zwiększenia atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
 - wspierania inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

Bibliografia:

1. Batko F., Pitala A. „Parafia Siepraw i jej kościoły”, Wydawnictwo WAM, Kraków 1994.
2. Gminna Ewidencja Zabytków.
3. Mysiński A. „Dzieje kościoła p.w. Wszystkich Świętych w Zakliczynie k. Myślenic”, Zakliczyn 2001.
4. Prokop M., „Kapliczki w Sieprawiu w Spiskim Czwartku”, publikacja wydana w ramach projektu „Uchronić od zniszczenia i zapomnienia przydrożne figury pogranicza polsko-słowackiego” w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007 -2013.
5. Prokop M., „Sieprawskie Kapliczki”, Kraków – Siepraw 1994.
6. Krajowy Program opieki i ochrony zabytków został opracowany na lata 2014 do 2017 r i przyjęty Uchwałą Nr 125/2014 Rady Ministrów w dniu 24 czerwca 2014 r.
7. Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017 został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego Nr LI/822/14 w dniu 26 maja 2014r.